РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 24-го серпня 1915. Ч. 99. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, August 24, 1915. N. 99.

Н.-ҐЕОРҐІЄВСК ЗДОБУТИЙ.

Понад 85.000 полонених і 700 гармат впало в руки Німців.

Число полонених Москалів в Ковні зросло до 20.000 а число гармат до 600.

Окружене Брестя литовського. — Здобуте Бельска. — 11.527 полонених.

БЕРЛІН (бездр. телеґр. до Тукертон, Н. Дж.), 20. серпня. — Урядовий звіт головного німецького штабу доносить:

„НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ НИНІ НОВО-ҐЕОРҐІЄВСК, ПОСЛІДНУ РОСІЙСЬКУ КРІПОСТЬ В ПОЛЬЩІ. ПОНАД 85.000 РОСІЙСЬКИХ ЖОВНІРІВ. МІЖ НИМИ 6 ҐЕНЕРАЛІВ, ДІСТАЛО СЯ В ПОЛОН. ЧИСЛО ЗДОБУТИХ ГАРМАТ ЗРОСЛО ПОНАД 700 ШТУК. СКІЛЬКІСТЬ ИНШИХ ЗДОБУТИХ ВОЄННИХ МАТЕРІЯЛІВ Є ВЕЛИЧЕЗНА І НЕ ДАСТЬ СЯ НАВІТЬ В ПРИБЛИЖЕНЮ ОЦІНИТИ.

„В самій послідній битві, яка попередила упадок цілої кріпости, полонено більше ніж 20.000 Москалів".

* * *

Воєнні операції союзних війск в останних двох тижнях виказали так великі успіхи, яких не стрічаємо передше від початку війни. Ото протягом двох тижнів союзні війска здобули чотири найсильнійші російські кріпости: Варшаву, Івангород, Ковно і Ново-Ґеорґієвск.

* * *

Зі здобутєм Ново-Ґеорґієвска опинила ся в німецьких руках послідна російська кріпость в Польщі. Разом з кріпостию стратили Москалі понад 85.000 в полонених і більше ніж 700 гармат. Отсі великі страти російський ґенеральний штаб старасть ся оправдати конечностию. Російський урядовий взіт, подаючи вість про втрату Ново-Ґеорґієвска, пояснює, що небезпечне положенє, в якім опинила ся головна армія, вимагало сего, щоби задля її ратованя посьвятити 100.000 армію в Ново-Ґеорґієвску.

Через здобуте Ново-Ґеорґієвска зістала звільнена найменьше 100.000 сильна армія німецька, яка тепер може бути ужита на головній боєвій лінії. Як послідні телеґрами доносять, отся армія під командою ґен. Безелєра відійшла вже на схід, щоби скріпити армію баварського князя Леопольда, яка наступає на Москалів на лінії між Брестем лит. а Бєлостоком.

НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР ДЯКУЄ ҐЕН. БЕЗЕЛЄРОВИ.

БЕРЛІН, 21. серпня. — Німецький цісар прибув до головної кватири ґенерала Безелєра до Ново-Ґеорґієвска, щоби йому і його військам особисто подякувати за здобуте кріпости.

Ґенерал Безелєр був свого часу командантом німецької армії, яка здобула бельґійську кріпость Антверпію.

АВСТРІЙСЬКІ ГАРМАТИ ПІД НОВО-ҐЕОРҐІЄВСКОМ.

ВІДЕНЬ, 21. серпня. — Телеграма австрійської головної кватири доносить:

„При бомбардованю Ново-Ґеорґієвска брали участь також австрійські тяжкі гармати, які вже нераз перед тим дали доказ своєї успішної діяльности".

Як відомо, австрійські тяжкі гармати, з фабрики „Скоди" в Пільзні (в Чехії), дорівнюють щодо якости і успіхів 42-центиметровим німецьким гарматам. Австрійські гармати брали досі участь при здобуваню майже всіх кріпостий на заході, отже: Лієжа, Неміра, Антверпії, Мобежу і инших.

ВЕЛИКЕ ЗНАЧІНЄ ЗДОБУТЯ НОВО-ҐЕОРҐІЄВСКА.

БЕРЛІН, 21. серпня. — Ще не прогомоніла радість з приводу здобутя Ковна, коли наспіли урядові вісти про упадок Ново-Ґеорґієвска. В столицях обох союзних держав велике народне торжество триває дальше.

„Здобуте Ковна і Ново-Ґеорґієвска має о много більше воєнне значінє ніж занятє Варшави. Великі війска, які тепер зістали звільнені, можуть бути ужиті на иншім воєннім фронті.

Величезна воєнна добича, яка попала ся в руки Німців з упадном Ново-Ґеорґієвска, вказує на те, що Москалі мали надію, що зможуть видержати довшу облогу. Тому скоре здобуте кріпости дало знова доказ, що жадна, навіть новочасна кріпость, не є всилі остояти ся перед німецькими і австрійськими гарматами.

ЧИСЛО ПОЛОНЕНИХ МОСКАЛІВ В КОВНІ ЗРОСЛО ДО 20.000, А ЧИСЛО ГАРМАТ ДО 600.

БЕРЛІН, 22. серпня. — Скоре здобуте Ковна було для Москалів великою несподіванкою. Що Москалі мали надію, що через довший час зможуть боронити ся, на се вказує велике число полонених і величезна добича у воєнних матеріялах, яка попала ся в німецькі руки по здобутю Ковна. Між добичею, якої вартість виносить богато міліонів, находять ся такі матеріяли, які Москалі були би на певно вивезли, коли би були не числили надто у свою силу.

Урядовий звіт німецького штабу подає вже деякі числа щодо воєнної добичі, причім однак містить застереженє, що сей звіт не є ще зовсім повний.

ЧИСЛО ПОЛОНЕНИХ ВИНОСИТЬ ПОНАД 20.000, А ЧИСЛО ГАРМАТ ЗРОСЛО ВЖЕ ПОНАД 600 ШТУК.

Між гарматами находить ся богато таких, які належать до найновійших типів. Числа здобутих машинових крісів звіт не подає, але каже, що в їх „безліку".

Инші важнійші воєнні матеріяли, які Москалі стратили враз з кріпостию, є отсі: велике число рефлекторів, самоходів, возів з амуніцією, великі засоби живности і т. и.

МАКЕНЗЕН ЗБЛИЖАЄТЬ СЯ ДО ШЛЯХУ БРЕСТЬ ЛИТ.-КОВЕЛЬ.

БЕРЛІН, 21. серпня. — Армія Макензена, яка на півночи дійшла до полудневих фортів Брестя лит., посуває ся тепер на цілій лінії в напрямі на схід.

Урядова вість німецького головного штабу подає:

„Армія Макензена зближила ся від полудня до зовнішних фортів кріпости Брестя лит. Рівночасно проча часть його армії посуває ся від Буга на схід в напрямі зелізничого шляху Бресть лит.-Ковель. Наші війска заняли місцевість Піщу і находять ся вже на лінії, яка є віддалена від Буга 20 км. дальше на схід".

БРЕСТЬ ЛИТ. ОКРУЖЕНИЙ З ТРОХ СТОРІН СОЮЗНИМИ ВІЙСКАМИ.

БЕРЛІН, 21. серпня. — Кріпость Бресть лит. є вже з трох сторін окружений союзними військами: від полудня війска Макензена, від заходу армія арх. Йосифа Фердинанда, а від півночи армія ґен. Войрша. Перстень довкола кріпости з кождою годиною чимраз сильнійше затісняєть ся. Воєнні знавці предсказують дуже скорий упадок кріпости.

Німецький урядовий звіт доносить:

„Австрійські війска під командою арх. Йосифа Фердинанда зближили ся на віддаленє кілька кільометрів від західних головних фортів кріпости.

„Армія ґенерала Войрша заняла місцевість Волчин на північнім березі Буга (на північний захід від Брестя лит.) і посуває ся дальше на схід в напрямі Лісної, доплиpower Буга".

УПАДОК БРЕСТЯ ЛИТ. Є НЕМИНУЧИЙ.

БЕРЛІН, 22. серпня. — У військових німецьких кругах уважають упадок Брестя лит. за неминучий. Російський ґенеральний штаб вже тепер мусів рішити ся щодо Брестя лит. Тут заходить лише дві можливости: або Москалі зовсім опорожнять кріпость, ратуючи залогу і воєнні матеріяли, подібно як се стало ся з Варшавою і Івангородом, або вони рішили ся на оборону кріпости, а тоді жде її такасама доля, яка стрінула їх залогу в Ново-Ґеорґієвску. Загально припускають, що Москалі вибрали меньше зло, то значить, рішили ся Бресть лит. зовсім опорожнити.

Москалі мають до свого відвороту з Брестя лит. ще лиш три зелізничі шляхи отвором: в напрямі Ковля (на полудневий схід), в напрямі Пинська (на схід) і в напрямі Минска (на північний схід). Найскорше грозить їм небезпека від полудня, іменно втраченя дороги до Ковля, до якої все зближають ся війска Макензена.

Завдяки болотам, які окружають кріпость, зможуть Москалі ще через якийсь час задержати в своїх руках отсі шляхи, але сей час є дуже обмежений і через прискоренє воєнних операцій зі сторони союзних війск Бресть лит. може небавом найти ся зовсім відтятий від головної армії.

АРМІЯ КНЯЗЯ ЛЕОПОЛЬДА ІДЕ ДАЛЬШЕ НА СХІД. — 3.000 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 21. серпня. — Німецький головний штаб доносить:

„Війска під командою князя Леопольда наступають дальше на схід. Вчера вечером і в ночи баварські війска переломили опір Москалів і полонили більше ніж 3.000 салдатів та значне число машинових крісів.

„Зелізничий шлях на лінії Високо-Литовск і Клещел находить ся вже в посіданю німецьких війск".

Армія під командою баварського князя Леопольда заняла на північ від Буга зелізничий шлях, який веде з Брестя лит. в напрямі Белостока. Баварська армія лучить армію ґен. Войрша і ґен. Ґальвіца.

АРМІЯ ҐАЛЬВІЦА ПОЛОНИЛА 7.227 МОСКАЛІВ. — ЗДОБУТЕ БЄЛЬСКА.

БЕРЛІН, 20. серпня. — Головна німецька кватира доносить:

„Війска ґен. Ґальвіца зближають ся до зелізничого шляху між Бєльском а Белостоком. В битві на захід від Бєльска стратили Москалі 10 офіцирів і 3.654 салдатів в полонених".

БЕРЛІН, 21. серпня. — Урядова вість звучить:

„Армія ґен. Ґальвіца здобула нині по завзятій битві Бєльск (40 км. на полудне від Бєлостока)."

БЕРЛІН, 22. серпня. — Послідний урядовий звіт головного німецького штабу доносить:

„Війска ґен. Ґальвіца, які перейшли зелізничий шлях між Бєльском а Бєлостоком, посувають ся дальше на схід. В битвах, які відбули ся протягом двох останних днів, полонили наші війска 13 російських офіцирів і 3.664 салдатів".

ВІЙСКА ҐЕН. ШОЛЬЦА ПОЛОНИЛИ КОЛО ТИКОЦІНА 1.100 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 22. серпня. — Звіт німецького штабу звучить:

„В битві коло Тикоціна (над Нарвою) Москалі стратили 1.100 жовнірів, між тими 5 офіцирів, та 4 машинові кріси. Німецькі війска посувають ся дальше на схід в напрямі Бєлостока".

МІЖ КОВНОМ А ГРОДНОМ МОСКАЛІ УСТУПАЮТЬ В НАПРЯМІ НІМЕНУ. — 750 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 22. серпня. — На лінії на полудне від Ковна аж до Оссівця Москалі уступають на схід в напрямі Німену. Німецькі війска переломили знова російську боєву лінію Зімно-Лоздзєє-Сєни, беручи кількасот Москалів в полон.

Урядовий звіт подає отсі вісти:

„Війска під командою ґен. Айхгорна продовжають свій наступ на схід і на полудне від Ковна. На північ від озера Жувінта (на схід від Маріямполя) німецькі війска взяли приступом російські становища, беручи 750 Москалів в полон.

„Дальше на полудне на цілій лінії аж до Оссівця Москалі утікають в напрямі ріки Німену".

НА СХІД ВІД КОВНА МОСКАЛІ СТРАТИЛИ 450 В ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 21. серпня. — Телеґрама з головної кватири подає отсі вісти:

„На схід від Ковна по обох сторонах ріки Німену відбуває ся завзята битва. Наші війска напирають на сильні російські становища. В останнім нападі наші війска полонили 450 Москалів і здобули 6 машинових крісів".

НА МОРИ:

БИТВА В РИҐСЬКІМ ЗАЛИВІ.

БЕРЛІН, 21. серпня. — Німецьке міністерство маринарки оголосило отсі вісти:

„Вчера німецька фльотиля, зложена з торпедовців і кораблів для виловлюваня мін, звела боротьбу з російською фльотою при вїзді до Риґського заливу. Три російські торпедовці затоплено. Німецька фльота стратила один торпедовець, який вїхав на міну. Крім сього два торпедовці зістали ушкоджені. Вїзд до Риґського заливу є зовсім очищений з мін".

Неурядова вість з Петроґраду доносить, що німецька фльота, яка вплинула до Риґського заливу, стратила в боротьбі з російською фльотою 1 більший воєнний кружляк, 3 меньші кружляки, 7 торпедовців і 4 лодки для перевозу війска. Про страти російської фльоти телеґрама нічого не згадує.

Після телеґрами з Копенгаґен, в Риґськім заливі має находити ся більша часть цілої російської балтійської фльоти. Між иншими мають тут находити ся 4 російські „дредноти". Деякі знавці уважають отсю часть російської фльоти за страчену.

В ІТАЛІЇ:

ІТАЛІЯ ВИПОВІЛА ВІЙНУ ТУРЕЧЧИНІ.

ПАРИЖ, 22. серпня. — З Риму доносять, що Італія виповіла війну Туреччині:

Яко причину подала Італія: задержанє Італійців в Туреччині і аґітацію турецьких офіцирів між населенєм Тунісу проти Італії.

Загально надіють ся, що першим воєнним кроком Італії проти Туреччини буде висланє частини фльоти і кількох корпусів війска до Дарданелів.

НІМЕЧЧИНА І ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ:

НАПРУЖЕНЄ МІЖ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ А НІМЕЧЧИНОЮ.

ВАШІНҐТОН, 22. серпня. — Американське правительство ожидає ще точного звіту в справі затопленя „Арабіка" від свого посла з Берліна.

Колиб показало ся, що німецька лодка затопила „Арабік" серед таких-самих обставин як „Люзитанію", тоді, як се загально припускають, може легко наступити зірванє дипльоматичних зносин між Злученими Державами і Німеччиною. Про дальше становище Злучених Держав мав би рішати конґрес, який в тій цїли в найкоротшім часі був би скликаний на наради.

Підчас затопленя англійського корабля „Арабіка" стратили житє також два Американці. Преса в Америці, яка стоїть по стороні Англії і її союзників, уживає всіх средств і способів, щоби довести до війни між Злученими Державами а Німеччиною.

РОДИМЦІ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ!

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободї" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

При всяких нагодах: на вічах, на зборах, при роботї, на забавах, на весїлях, хрестинах і т. д. памятаймо про жертви теперішної війни у нашім рідним краю та збираймо як найбільше жертв на ту сьвяту цїль народну!

УКРАЇНСЬКІ ВИДАНЯ В АНҐЛЇЙСЬКІЙ МОВІ.

Загальна Українська Рада і Союз Визволення України у Відни використовують теперішний великий час передівсім на те, щоби поінформувати весь культурний сьвіт про **український нарід і його політичні домаганя.**

Мусимо признати тим обом політичним організаціям, які заступають цїлий загал української нації, що вони у згідній праці положили вже доси дуже великі заслуги для поінформованя сьвіта про наш нарід і його домаганя.

Порозсилали вони делєґатів по ріжних не-воюючих державах, щоби представляли домаганя Українців у міжнародній політиці та боронили їх перед напастями наших ворогів. Заложили часописи в українській мові і в чужих мовах для інформованя сьвіта про наш нарід. Для тої самої цїли видали і видають велику масу всяких книжок у ріжних мовах культурних народів і просто засипали і дальше засипають ними чужинців та в той спосіб з'єднують серед них щораз то більший круг прихильників України.

Появили ся часописи і виданя в отсих чужих мовах: німецькій, московській, французькій, італійській, мадярській, чеській, румунській, болгарській, шведській і турецькій.

* * *

Але всетаки видна тут була недостача, яку бачили і наші земляки в Австрії і ми тут на американській землі.

Майже нічого не зроблено було для поінформованя публики, що говорить і читає в анґлїйській мові.

Сїй недостачі не могли зарадити наші братя в старім краю з причини перетяженя працею і тому, що не мали безпосередного доступу анї до Анґлїї ані до Америки, до Злучених Держав і Канади, де володїє анґлїйська мова.

Ся недостача давала ся сильно відчувати, бо анґлїйська мова є першою серед сьвітових мов. Нею говорить найбільше людий, бо 160 мілїонів душ. До того анґлїйський нарід має також перший голос у сьвіті, а у Злучених Державах і в Канаді, де та мова панує, живуть також Українці у більшій силї яко сусіди і співгорожани говорячих по анґлїйськи горожан, з якими хочуть спільно жити і по яких можуть сподівати ся помочи у своїх національних стремлїнях в Европі.

* * *

З уваги на те **Українська Народна Рада в Джерзи Сіти, Н. Дж.,** яка доповнює народну працю У. Н. Союза — зокрема на поли політичнім, взяла на себе ту важну задачу: **інформувати анґлїйський сьвіт про українську справу.**

Для сеї цїли У. Н. Рада приступила до українських видавництв в анґлїйській мові коштом Фонду визволеня України, з якого часть ужиєть ся власне на наклад тих видавництв.

Першим виданєм У. Н. Ради в анґлїйській мові була книжка п. з. „**Ukrainians and the War**", (Українці і війна), яка вже майже розійшла ся.

Нині знова появили ся вже з друку накладом У. Н. Ради **дві нові українські книжки в анґлїйській мові**, а то:

The Ukraine and the Ukrainians (Україна й Українці), яку написав **др. Степан Рудницький**, професор львівського університету, а яка задля своєї великої вартости вже доси появила ся в кількох мовах.

Сю дуже цікаву і вартісну книжку, яка дає незрівнано добрі інформації про Україну й український нарід, переклав з німецької мови на анґлїйську др. Джекоб Вітмер Гартман, професор висшої школи (калидж) в Ню Йорку. Переклад його знаменитий. Крім того додано до книжки дві кольорові карти (мапи) з анґлїйських видань (одна представляє народи середної і східної Европи, зокрема українського, а друга представляє роди почви в Росії, з якої видно, що найлїпші землї України, — чорноземі, і вкінци карта цїлої Европи, на якій зазначено землї українські). Крім того додано ще спис книжок у ріжних мовах про українську справу й українських часописий у ріжних мовах.

Книжка коштує всего 25 ц.

Друга книжка, яку тепер видала У. Н. Рада, се:

Russian Plot to seize Galicia (Російська змова на забір Галичини), яку написав і видав торік в Лондонї Українець з Росії **п. Володимир Степанківський.** Видано її тепер у другім **побільшенім виданю**, до якого додано вибір найцікавійших відомостий (у телєґрамах і статейках) про переслїдуванє Українців у Галичині підчас московського наїзду. Ті відомости вибрані з американської преси, а говорить ся в них про увязненє митрополита ґрафа Андрія Шептицького, професора львівського університету Михайла Грушевського і богато инших Українців; про заборону української мови та переслїдуванє греко-католицької релїгії. Поміщено там також портрети митрополита Шептицького і професора Грушевського. Ся часть книжки кінчить ся розмовою з президентом українського парляментарного клюбу др. Костем Левицьким (подано також його портрет) з редактором швайцарської ґазети про український нарід та про переслїдуванє його підчас московського наїзду в Галичині. На закінченє книжки подано також спис чужомовних книжок про українську справу і українських видань у чужих мовах, а крім того три карти (мапи), з яких одна представляє українські землї, одна народи середної і східної Европи, а одна народи Австрії.

Та книжка також коштує всего 25 ц.

Крім того вже д р у к у є т ь с я нова книжка п. з. „**Russia, Poland and the Ukraine**" (Росія, Польща й Україна). Се переклад части книжки шведського ученого, професора Ґустава Стеффена, яка появила ся вже по шведськи і по німецьки п. з. „Війна і культура". Переклав сю працю також професор др. Дж. В. Гартман з Ню Йорку.

* *

Покищо подаємо до відома про тих три висше згадані книжки, які появили ся на сьвіт коштом і заходом У. Н. Ради, а які треба вже пустити в обіг, аби зацікавити як найширший круг чужинців в Америці і поза Америкою та, аби принесли як найбільшу користь для української справи.

Українська Народна Рада в Джерзи Сіти, Н. Дж., подбала не лише про випуск тих книжок, але також і **про розповсюдненє їх серед як найширших кругів політиків, письменників, учених і т. д. у Злучених Державах і поза Злученими Державами.**

Про се ширше напишемо пізнїйше у докладнім звіті, а тут лише згадаємо, що та розсилка обіймає найменьше 3.000 примірників кождої книжки, отже наші виданя вже заходом У. Н. Ради **досягнуть доволї широких кругів. Але** мимо того все те ще є мало в порівнаню до того великанського анґлїйського політичного сьвіта. **Тут кождий сьвідомий Українець повинен подати свою помічну руку. Повинен наложити на себе обовязок** своїм коштом вислати кільком Американцям, Канадійцям чи таки Анґлїйцям з Анґлїї кілька книжок, аби в той спосіб відомости про Україну й український нарід як найбільше розширити в сьвіті.

Ще лекше се зробити місцевим українським товариствам, котрі повинні дати на сю ціль якусь суму і постарати ся книжки розширити між чужинцями.

* * *

При кінци згадаємо ще, що заходами нашої Української Народної Ради в Джерзи Сіти небаром має появити ся вже перше число української ґазети в анґлїйській мові.

Ґазета буде виходити у Швайцарії, в місті Льозаннї — на те, щоби лекше її було ширити в Европі, але часть накладу буде приходити до нас і Українська Народна Рада буде також старати ся її ширити та оголосить про се ще пізнїйше.

Покищо треба вже брати ся до шириня тих книжок, які вже готові.

Близші подробиці про виданя Української Народної Ради в анґлїйській мові оголошено в нинїшнім числї „Свободи" окремо.

ЗАМІТКА. При нагоді зазначуємо, що У. Н. Рада спровадила ще з Анґлїї 500 нових примірників знаної вже у нас дуже вартісної книжки про наш нарід, його розвиток і стремлїня, написаної Анґлїйцем Бедвіном Сендсом (се прибране імя п. Джорджа Рафаловича, якого він вживає у своїх письменних творах). Ся книжка п. з. **"THE UKRAINE"** в більшім форматї, в більшім обємі, на краснім папери й ілюстрована. Тому вона коштувала дорозше і продавано її по $1.00. Однак тепер з уваги на важну пору для нашої справи У. Н. Рада дає ту книжку дешевше, бо лише за 50 цнт. Оголошуєть ся її разом з иншими анґлїйськими книжками, які є на складі в У. Н. Раді і хто хоче її набути, нехай спішить ся, бо можуть скоро розійти ся.

І. Яремко.

А МЕНІ СУМНО...

Усі веселі, усі сьміють ся,
А мені сумно...
Чую поважну пісню похоронну
І бачу трумно.

У тєс трумно забили душу
Мого народу,
Щоби насильно зломити в нього
Віру в свободу.

А над душею мого народу
Дали сторожу, —
Тому тепер я з вами втішатись,
Братя, не можу.

ЖЕРТВИ
НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Прислали дальше!

474. Обурн, Н. Й. Хвальна Редакціє! Засилаю Вам зібрані тут жертви на Фонд визволеня України і на потерпівших наших братів і сестер у старім краю. Поіменний спис жертводавців доручимо пізнїйше. Тепер лише зазначую, що з коляди прийшло $61.50, з балю $74.20, з віча, котре відбуло ся минулого року заходами о. Тарнавського, $26.70, з панахиди в церкві $40.00, а решту зібрано на всїляких принагідних сходинах і забавах. Разом зложили наші місцеві громадяни квоту $334.57. З того заслано до Філядельфії $100.82, а до „Свободи" (за пересилку заплачено 75 цнт.) **$230.00**

Якби слїдом нашої кольонїї пійшли инші українські громади в Америці, то на пекучі потреби народні зібрало би ся гарну суму. Ану, Братя і Сестри, до дїла! — З поважанєм, З. Курочка.

Від Редакції: Українській громаді в Обурн мусимо висловити публичне признанє. Не робимо сього на те, аби когось хвалити (добре дїло само себе хвалить, а українські громадяни в Обурн не жадають від нікого похвали за свій патріотизм), але на те, аби вказати цїлому нашому загалови, кілько добра може зробити неодна наша громада, коли у неї буде один дух і одна спільна мета. Ви подумайте тільки, яке число голодних наших братів і сестер у старім краю можна буде нагодувати за 230 долярів! Земляки з Обурн! Коли немічні старці, безпомічні жінки і дрібні діточки, які тепер у Вашій старій вітчині примирають з голоду, дістануть за **Ваші гроші** кусник хлїба і ложку страви; коли вони сей хлїб і сю страву обливати-муть слезами вдячности для своїх американських добродїїв, — то сї перли-слези будуть тим щирим золотом, яке Вам купить ласку у Бога, а вічну честь і славу у нашої нещасної Вітчини.

475. Бріджпорт, Конн. Для австрійських жовнірів, котрі перебувають у полонї в Росії, жертвували: Петро Баран і Іван Баран по $1.00. — Разом **$2.00**

476. Міннеаполіс, Мінн. На весїлю у п. Антона Процая на зазив п. Якова Ґрубрина зложили гостї, не подаючи своїх імен, яко дар на визволенє України і для своїх братів та сестер у рідній краю, котрі там терплять голод, холод і знущаня від московської орди, суму **$7.85**

Се є перше весїлє в Міннеаполіс, на котрім була жертва на народну цїль. Тут справляють люди всякі забави, хрестини, весїля, іменини і т. п., а тільки — на жаль — бракує одного: нема кому промовити пару слів заохоти. Всеж таки прийшла би якась жертва. Ану, до дїла, Міннеапольці! Хто буде „некст"? — Яків Ґрубрин.

477. Бруклин, Н. Й. Вповажаний Пане Редактор! Прошу приняти лепту на вдови і сироти по українських жовнїрах. Сї гроші я зібрав на весїлю у п. Петра Когульки. Жертвували слїдуючі добродїї: П. Когулька, І. Дїдина і В. Дїдина по $1.00; І. Дикий, І. Дуда, К. Кипула, Ю. Плютівна, М. Микитів, М. Луковський, Герега, П. Стрипка, М. Дучаковська і Ю. Плюта по 25 цнт.; дрібними датками $1.10. — Разом **$6.60**

Гаразд! Йосиф Шупер з Пасейк, Н. Дж.

478. Торонто, Онт., Кан. Хвальна Редакціє! Залучаю чек на $10.00, яко запомогу для потерпівших наших братів в старім краю і прошу ласкаво помістити слїдуючих жертводавців: о. Н. Боярчук $4.50; Теодор Мушалюк і Стефан Прихода по $1.00; Василь Шперналь 55 цнт.; Микола Мушалюк і Олександра Шафранська по 50 цнт.; Максим Беш 26 цнт.; Василь Прихода, Марія Прихода, Стефан Сталений, Гринько Подоляк і Н. Н. по 25 цнт.; дрібними датками 44 цнт. — Разом **$10.00**

З поважанєм, Стефан Прихода.

479. Лондон, Онт., Кан. Тимофій Мандрик жертвував на бідні вдови і сироти в старім краю **$1.00**

480. Бріджпорт, Па. Сьвітлий Уряде У. Н. Союза! Засилаю Вам в імени Братства св. Михаїла отсї жертви на бідні вдови і сироти в старім краю: На хрестинах в нашого брата Гринька Стельмаха (заохочуючими промовами і збіркою заняли ся Василь Стельмах, Теодор Голубенний і Іван Горбатюк) жертвували: Гринько Стельмах $1.00; Михалїна Метельська 60 цнт.; Микола Стельмах, Павло Слободзян, Іван Горбатюк, Стефан Шимра і Теодор Голубенний по 50 цнт.; Михайло Козак, Юлько Кушнїр, Лука Сарабун, Матій Рогальський, Михайло Стельмах, Василь Стельмах, Михайло Черецький, Катерина Берпацька, Елисавета Марець, Анна Ґруда, Павло Ґадзїцький, Катерина Мартинюк і Теодор Голубенний по 25 цнт.; Василь Пухта 15 цнт.; Іван Дудик і Микола Сївозат по 10 цнт. Разом $7.70. — На мітінгу Бр. св. Михаїла, від. 15. У. Н. Союза, відбувшого ся дня 15. серпня с. р., ухвалено виплатити на тусаму цїль з каси $2.00. — Загальна квота виносить $9.70. За пересилку заплачено 10 цнт. — Остало **$9.60**

Щире спасибіг всїм жертводавцям і тим, що потрудили ся при сїй збірці! — Г. Стельмах, секр.; Мих. Козак, предс.

481. Фултон, Н. Й. Майже в кождім числї „Свободи" читаємо про ріжнородні збірки на фонд бідних вдів і сиріт у старім краю, які остали по поляглих жовнїрах у теперішній війні. Наша місцевість, хотяй маленька, однак позаду не лишала ся при збираню жертв на теперішні народні потреби. Треба зазначити і се, що тут проживає дуже маленьке число Українців. В половині 1914 р. настало безробітє. Люди розїхали ся за роботою, проте народна праця устала цїлком. Тов. „Зап. Січ" і до днесь ледви дихає. Рік 1915-тий поліпшив працю від 1. липня. Зі згаданим днем зачав і дух народний прозябати більше і більше. Першим вступом до народної праці була поміч-ратунок для бідних вдів і сиріт у старім краю. Перший дух колектованя зачав ся на хрестинах у п. Стеф. Поповняка, де зібрано $6.55. В слїдуючу недїлю пійшли колектори по домах, не зважаючи на „критику" несовісних людий, а навіть на зневагу! Колєкта була досить вдоволяюча. Зібрано $24.75, з хрестин прийшло $6.55, а Тов. „Зап. Січ" жертвувало $10.00, то разом зібрано $41.30. Тим, котрі слухають капацьких перевертнів, а дальше тим, котрі кажуть, що вдови і сироти не потребують жадної підмоги, можемо лише висловити нашу погорду. Ганьба таким виродам! Нас не відстрашить жадна сила від народнього обовязку, від народної працї! Всїм жертводавцям в імени бідних вдів і сиріт складаємо сердечну подяку; спасибіг! — Колєктори.

Тут подаємо подрібний виказ жертводавців: На просьбу п. Дм. Коваля жертвували на хрестинах у п. Стефана Поповняка дня 1. серпня с. р. слїдуючі добродїї: Поповняк Стефан, Дробій Стефан, Ільків Павло, Коваль Дмитро і Павлюка Михайло по $1.00; Вітрецький Василь 50 цнт.; Поповняк Стефан (за маленького сина Василя), Гривняк Олекса і Василишин Никола по 25 цнт.; Захарків Іван 20 цнт.; Лобур Данило 10 цнт. Разом $6.55. — Дня 8. серпня с. р., в день колєкти на фонд бідних вдів і сиріт в старім рідним краю пійшли по домах Дм. Коваль і Я. Міськів. На їх руки зложили слїдуючі добродїї: Фінковят Мих., Гриб Стеф., Іваськів В., Ваницький Мих., Лобур Мих., Міськів Я., Музичка Ів., Олеський Дм., Романів Ів., Зарічний Ів. і Парижак-Заневич Стеф. по $1.00; Зарічна Анна, Бандрівський Мих., Ворожбит Дан., Скобяк Мих., Циганевич Фр., Данилюк Он., Дебера Мих., Дрозда Мих., Дрозда Вас., Федай Ів., Козарт Стеф., Куц Ів., Клюс Мих., Парижак Стеф., Роїк Лушко і Зарічний Волод. по 50 цнт.; Музичка Катерина, Войтко Мих., Сумик Павло, Спенда Стеф., Деркач Стеф., Дрозда Ігн., Гриньків Юл., Кальваровський Ілько, Клюс Петро, Лушний Ілько, Мошонка Стеф., Муць Федь, Посїд Дм., Репокіс Павло, Тисьончин См., Заневич Ів., Задвірний Павло, Яворський Мих. і Шибуляк Мих. по 25 цнт.; Ливчанин Гр. 20 цнт.; Бусько Он. 15 цнт.; Демчук Ів., Гудима Вас., Надвірняк Дм., Паламар Я., Паньків Н. і Підгурський Фр. по 10 цнт.; Кльос Зофія 5 цнт. Разом $31.30. Тов. „Зап. Січ" жертвувало на тусаму цїль $10.00. — Загальна квота **$41.30**

482. Олісн, Н. Й. Гаврийл Підскальний жертвував на Фонд визволеня України **$1.00**

483. Філядельфія, Па. Н. Н. жертвував на Фонд визволеня України **$1.00**

Сума оголошена в сїм числї „Свободи" виносить $310.35.
Оголошено в ч. 98. „Свободи" $20.883.90.

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $21.194.25.

Доповненє: У попереднім числї „Свободи" було зазначено коротко, що в **Асторії, Л. Ай.** (число порядкове 469), зібрано на вічу $23.10. На сю суму зложили ся отсї жертводавці: Омелян Івасїв $2.00; Николай Даундза, Катерина Яцишин, Назар Лазоришин, Фердинанд Стула, Петро Лазоришин, Іван Кравецький, Филип Стасїв, О. Савіцький, Григорій Мельник, Тома Гнатишин і Йосиф Бриславський по $1.00. Решту ($10.10) зібрано дрібними датками. — На сїм вічу вибрано також постійний місцевий комітет, котрий має занимати ся біжучою народною роботою і збирати дальше жертви на Фонд визволеня України. До сього комітету увійшли слїдуючі пп.: Фердинанд Стула (предс.), Михайло Лидиц (заст. предс.), Іван Олексин, Михайло Козак і Андрій Мошків.

ВОЄННІ ЗАПИСКИ.
ХОЛМ.

Вже 2 тижні минуло від часу, як німецько-австрійські війска здобули наше місто Холм, столицю Холмщини, памятної з того, що Росія при помочи війска і страшного проливу крови завела там цареславє на місце греко-католицької віри.

Се насильство мало на цїли — змосковщенє Холмщини.

Але в Холмщині Москалї не були одинокими ворогами нашого народа. Там не меньших ворогів мали наші братя в сусїдах — Поляках.

Донедавна Холмщина входила в склад російської Польщі яко часть „привіслїнського ґенерал-ґубернаторства". Щойно перед двома роками російська державна дума постановила відділити Холмщину від російської Польщі та утворити ґубернію, зависиму безпосередно від Петербурґа (в деяких справах мала вона належати до Києва). Москалї сподївали ся, що так лекше пійде московщенє Холмщини, але знова Поляки зажурили ся, що тяжко буде Холмщину польщити.

Москалї казали, що то спасенє для Холмщини, а Поляки голосили, що то „чварти розбюр Польскі".

В дійсности чи сяк чи так, то терпіли на тім тільки наші братя в Холмщині.

Колиж її столиця перед двома тижнями освободила ся з московської неволї, зажурили ся і Москалї і Поляки, спільні наші вороги, бо оба не знали, що станеть ся з їх плянами в Холмщині на будуче.

Колиж почули про телєґраму, яку вислав Союз Визволеня України до німецького цїсаря (подану в двох останних числах „Свободи") і про відповідь цїсаря на телєґраму, то безперечно ще більше озлили ся, тепер вже і на Німців і на Австрійців і на Українців.

Польські ґазети безперечно ударають тепер на Українців, на Німців і на Австрійців, що спрягли ся „знищити Польщу". А на дїлї тут ходить о нашу землю, нашу рідну — українську, якої ми не хочемо знищити, лише **освободити з неволї московської і польської.**

Колись і Москалї і Поляки прийдуть до розуму і пізнають, що кождий нарід має право на самостійність, а коли Холмщина зі своєю столицею розвинеть ся і піднесеть ся національно, то наші вороги вже і зречуть ся її.

ПІНСЬКІ БОЛОТА.

Твердиня Бресть Литовський вже майже окружена. По занятю Бреста Литовського Москалї вже не будуть мати жадного опору перед пінськими болотами (які тягнуть ся здовж ріки Припети на яких 200 американських миль) і лишаєть ся їм утїкати поза болота на північ та на полуднє. І тодї ті пінські болота розділять російську боєву лінію на дві части — на північну і полудневу. Що боєва лінія скоротить ся і Москалї стратять полученє, се буде зиск для Німців і Австрійців. Тодї вони двома арміями можуть посувати ся спокійно дальше на схід. Коли се наступить в короткім часї, то **скоро можна сподівати ся освободженя решти Галичини** з московського наїзду (простір між Буґом і Збручем).

Москалї давнїйше уважали пінські болота охороною Росії, а тепер відай будуть їх проклинати як проклинали Карпати. Скажуть вони, що їх болота (лежать вони на білоруських та українських землях) доправили їм се, чого не доїхали Карпати.

І гори і болота сповнять тодї одинаково свою вікову службу.

Кождий тепер цікавий, **що буде по розділеню російської армії?**

Чи Німці пійдуть на Петроград, а Австрійці на Київ?

Чи зроблять се, чи нї? Чи зроблять се скоро, без жадної перерви? Чи може лише Німці пійдуть на Петроград, а Австрійці будуть ждати на новій боєвій лінії, не посуваючи ся занадто на схід?

Богато таких питань виринає і нихто не може вже нинї дати на них певної від-

МЕДИТАЦІЇ РУССКОГО ЦАРЯ.

ЦАР (до себе): Який той мій стрик Микола Миколаєвич хитрець! Перед війною кричав, що мусимо зачати війну, аби знищити революцію підчас воєнного стану і тепер каже, що революція вже знищена. А коли я кажу: Ну то скінчімо війну, най раз вже буде мир! — мій стрийко кричить: Не можна, бо знов буде революція. А коли я питаю ся: Хто-ж викличе революцію? — стрийко холоднокровно відповідає: — Я!

Гм!? Тут, ніби то він мій стрийко, ніби приятель, ніби дбає про добро Росії, ніби подає мені свою приязну руку, а тимчасом се чорна діявольська рука, яка не поміч мені дає, але бомби кидає мені перед мій престол!!!

повіди; раз, що воєнні пляни є тайною, а друге, що їх кождої хвилї можна змінити.

Припустім, що німецько-австрійський плян є іти на Петроград і Київ.

Одначе несподівано може зайти така перепона, як наприклад: Росія просить о мир і приймає всї услівя Німеччини й Австрії. Тоді війна імовірно зараз таки скінчила би ся і зачало би ся порядкованє російських земель. Може Німеччина й Австрія відірвали би тоді від Росії не лише заняті землї, але й не заняті і Україна освободила би ся зпід московського ярма, хоч на її землях майже не було війни. Тоді війна добре скінчила би ся без походу на Петроград і Київ.

Але може бути й так, що Росія не буде просити о мир, а проти неї на півночи виступить ще Швеція, а на полудни балканські держави. Одначе і тоді війна дуже скоро скінчила би ся, бо Росія пропала би здушена і безпомічна. Тоді війна також скоро і добре скінчила би ся і в короткім часї Росія таки мусїла би просити о мир.

Третя можливість може бути така, що балканські держави не виступлять до війни і Росія не буде просити о мир. Тоді справа буде трохи тяжша і конець війни не такий близкий, а про похід на Петроград і Київ можна говорити з меньшою певністю.

З телеграм, які в останних днях прийшли, видно, що Москалї більше боять ся походу на Петроград ніж на Київ, бо вже хотять **перенести столицю Росії з Петрограду до старої Москви.**

Можливо, що сподівають ся, що балканські держави не виступлять проти Росії, а й се для неї має немале значінє.

Але в кождім разї справа в короткім часї виясчить ся і покаже ть ся, який вплив будуть мати пінські болота на дальший хід війни.

УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

видані **Українською Народною Радою. Джерзи Сіти, Н. Дж.**

BOOKS ON THE UKRAINIAN QUESTION TO BE OBTAINED FROM:
THE UKRAINIAN NAT'L COUNCIL,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

THE UKRAINE, reprint of a Lecture Delivered on Ukrainian History and Present-Day Political Problems by Bedwin Sands. London, 1914. (Illustrated).—Net $0.50.

MEMORANDUM on the Ukrainian Question in its National Aspect by Yaroslav Fedortchouk. London, 1914.—Net $0.50.

THE UKRAINE AND THE UKRAINIANS. By Stefan Rudnitsky Ph. D. (With three maps). Jersey City, N. J.—Net $0.25.

THE RUSSIAN PLOT TO SEIZE GALICIA (Austrian Ruthenia) by Vladimir Stepankovsky. Second edition enlarged. (With portraits and maps).—Net $0.25.

КУПУЙТЕ І ШИРІТЬ КНИЖКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ!

1-ша книжка Бедвіна Сендса п. з. „Україна" коштує 50 цнт.

2-га книжка Ярослава Федорчука п. з. „Меморіял в українській справі" — коштує 50 цнт.

3-та книжка професора львівського університету д-ра Степана Рудницького п. з. „Україна і Українці" — коштує 25 цнт.

4-та книжка Володимира Степанківського п. з. „Російська змова на загарбанє Галичини" — коштує 25 цнт.

Книжки 1ша, 3-та і 4-та ілюстровані і з картами (мапами), чорними та кольоровими. Розмірно до коштів ціну означено низку в тій цїли, щоби книжки як найбільше розширити та осьвідомити як найширші круги читаючої по англійськи публики про українську справу.

При замовленю кождої книжки треба додати 5 центів на пошту. Книжки можна замовляти для себе і для других. По одержаню гроший і адрес вишлеть ся сейчас замовлені книжки.

Українцї у Злучених Державах і в Канадї! Поможіть Українській Народній Радї в її заходах для так важної загальної української справи!

Замовляйте скоро і як найбільше!

Замовленя треба посилати на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL COUNCIL,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДО ВІДОМА НАШИХ ЗЕМЛЯКІВ.

Звертаємо увагу всіх наших Земляків у Злучених Державах і Канаді, що Українська Народна Рада отворила щойно бюро під назвою „Народна Канцелярія" для уділюваня пояснень і інформацій при зносинах зі старим краєм.

До обсягу діланя „Народної Канцелярії" належить:

1) Посередничити в пересилці листів до старого краю. Належитість виносить 25 цнт. (В тій сумі містить ся вже оплата листу до старого краю, оплата листу зі старого краю і оплата листу до посилаючого).

2) Уділювати інформацій і вишукувати місце побуту кревних або знакомих в старім краю. Належитість на покритє коштів, переписки і оголошеня виносить 50 цнт.

3) Посередничити при пересилці гроший до старого краю. Гроші пересилаєть ся через найпевнїйші компанії і по найвисшім курсі.

4) Уділювати ради і вказівки в справах спадкових, військових і т. п.

Всі листи, чеки, моні-ордери і т. д. просимо виписувати і посилати на адресу: Information Bureau, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Інформації і ради, які мають значінє для ширшого загалу, будуть стало оголошувані в „Свободі".

„Народна Канцелярія" стоїть в зносинах зі всїми важнїйшими комітетами і товариствами в старім краю.

Просимо відноситн ся до нас з повним довірєм. Бюро заложене не для зисків, але для охорони наших земляків перед визиском.

Цїлий чистий зиск з доходів бюра призначений на „Фонд визволеня України".

**Народна Канцелярія
Української Народної Ради.**

З ГАЛИЧИНИ.

Я мусів передістати ся з Жабя до Соколївки верхами, щоби не зійти ся з московськими стежами. Разом з провідником, молодим ґаздою, вибрав ся я о 2-гій годині в ночи. Як ми вийшли з Жабє-Слупейка, не було вітру, лише мрака, *при котрій сьвітив місяць. Йшло ся як через безодню, не знати, що на право а що на ліво.* Сніг лежав майже на метер високо і провідник лише догадував ся, де є добрий напрям, бо ми йшли *впоперек лїсів, без ніякої стежки.*

Як ми сходили з верху Каменисте в сторону Брустур, збудив ся вітер і розпочала ся страшна метелиця. Сніг падав безперестанно, а вітер метав ним на *всї боки і бив нам в очи.* Верхів не видно. Здавало ся, що сніжна буря знищила їх, забрала їх з собою, лише ноги говорили, що спинаємо ся в гору, а відтак ступаємо в долину. — Місцями мали ми сніг по пояс. Ми навіть на хвилю зблудили, але пізнали ся в час. День зробив ся, як ми на Снїдавку сходили. Хлїб і мясо замерзли менї в торбі, але ми оба упріли. В Річці відпочали ми у одного ґазди. Дали нам тут молока, а я їм горівки, якої від початку війни не виділи. Відтак йшли ми потоком і зайшли о 4-тій по полудни в Соколївку.

В місточку П. мав я нагоду говорити з московським полковником К. Високий, плечистий, волосє сиве, коротко стрижене, борідка в конець. З розмови довідав ся я від него, що є професором київського університету. Говорив по московськи, повагом, неначе би надумував ся над кождим словом. Ми говорили про Галичину. Я дав йому переглянути українські народні виданя, брошури, календарі, історію України, співаник. Найбільше заняв його „Збірник празничних образів", на котрім був дозвіл печатаня від наших владик Шептицького, Чеховича, Хомишина і Ортинського. Як пізнїйше я довідав ся від одного з його дружини, то полковник був Толстойцем. Я показував йому всї тоті українські книжки, щоби його переконати, яка у нас свобода, та що Росія на таке не позволила би. Він притакував спокійно: „Да, да!" Я відчував, що його се інтересувало, але видно, що мовчав службово.

Питав ся про професора Грушевського. Я відповів осторожно, що Грушевський був у Відни, опісля поїхав до Києва і ми довідали ся, що його там московські власти арештували. Полковник відповів, що се неправда, бо він би об тім знав. Опісля як взяв сю книгу з образами, зачав перевертати і майже тряс ся над нею. Я говорив про діяльність митрополита, але полковник мовчав. Зговорили ся ми про війну. Він сказав: „От і захотїло ся дурням в Австрії війни, от її і мають". Я старав ся звернути йому увагу, що не Австрія але Росія взяла в оборону убийців в Сербії. „Вашої Австрії вже нема, а Галичину ми вже забрали".

Ми може чотири години говорили про Галичину і Українців. Полковник попращав ся дуже чемно і пійшов до своїх обовязків.

На дворі скрипів мороз.

В місточку Б. на стації варив я собі чай в ждальни III. кляси. Щось чотирох салдатів, що чекали на поїзд, помагали менї його варити і пити. Панок К--ніцкі зачав дуже вихваляти царат за відозву Николая Николаєвича і його обіцянки. Говорив довго про вдячність, бо тисячі таких як він проливають кров за сьвяту Росію. Розмові прислухував ся русявий салдат з малим вусом, в кашкеті московських ополченців, середного росту, в плащи. Мав папучі на чоботах і кріс через плече. Повнив на двірци службу. Він відозвав ся нагло чистою українською мовою: **„Ви хвалите своїх і говорите, що їх є много і хвалите Росію. Чи ви думаєте, що Росія дотримає того, що вона обіцює? Ви дуже помиляєте ся. Росія нїколи не додержала слова. Нас є більше як вас, що проливаємо кров в московській армії, а нам в послїдних часах заборонили всї торжества в честь Шевченка і позамикали наші товариства. Так робить російська держава!"**

Не говорив, але сїк своїми словами. Глубокі очи сьвітили ся з гніву. Він вийшов перед дворець. В ждальни запанував між нами неспокій. Ми дивили ся по кутах. Розмова зійшла по малій перерві знов на чай.

Стрілець з сотнї К. Ґутковського. Записав Бб.

Many Kinds of Russians.

Three Main Groups That Essentially Differ from One Another.

(From the Boston Evening Transcript.)

Quite apart from the many alien races on the frontier there are three main groups among the Russians themselves, differing from one another not only in dialects, habits and disposition, but physically as well.

First there are the Great Russians, numbering about 70,000,000 and much the largest of the three groups. They occupy the heart of Russia, with Moscow as the center.

Second there are the Ukrainians (Little Russians) about 40,000,000 strong. They hold the territory south and southwest, including the Don Cossacks, and their center is at the old and first capital of the Russians, on the Dnieper at Kieff.

Third there are the White Russians, about 10,000,000 in number, in lands east of Poland and northward around Lithuania.

The land of the White Russians is heavily wooded and in parts marshy, the soil, like that of the Baltic provinces, being poor and unproductive.

The territory of the Ukrainians (Little Russians) on the other hand, is flat and open, comprising the rich black earth belt and the vast grazing steppes of the south.

The distinction between these groups is not fanciful but very real. The language spoken by the three groups, though basically the same, differs so much that they cannot understand each other. One may be quite conversant with Muscovite and yet be unable to understand the Russian of the Ukraine.

Indeed on the border territory between Great and Little Russia villages are found where the two people have lived side by side for generations without mixing and without understanding each other's speech.

The two groups also differ markedly in appearance. The Great Russian is blond, with chestnut or auburn hair, light complexion and beer-colored eyes.

The Little Russian, on the other hand, though possessing the head type of the eastern Slav, is dark, even swarthy, with brown eyes and dark brown hair.

A further difference appears in his stature, for the Little Russian, despite his name, is big, considerably taller on the average than his brother, the Great Russian. The reason for this is not easy to find, unless the greater stature of the Little Russian is but another reflection of the influence of environment.

The Little Russian occupies the best land of Russia, the fertile soil of the black earth belt, and the consequent better nourishment extending over a long period of time, together with some admixture of old Polish stock, is doubtless responsible for his larger stature.

But it is not merely physically that the Little Russian differs from the Great Russian. He differs from him quite as much in disposition and habits of life. He is more mellow and openhearted; the sun of the southland has made him kind, hospitable and emotional. He is musical, highly imaginative and poetical, fond of pleasure, games and dancing. To him Russia owes most of her music, her poetry and her folk song.

Замітка: Ся стаття поміщена була спершу в бостонській ґазеті „Boston Evening Transcript", відки перепечатав її бруклинський дневник „Brooklyn Eagle". Говорить ся тут про основні ріжниці між Москалями, Українцями і Білоросами. Автор каже між иншим, що ті три народи говорять відмінними мовами і не можуть порозуміти одні других. Хтось може зовсім добре розмовляти з Москалем, а одначе не буде в станї зрозуміти Українця в Росії. На пограничу між Росією а Україною є такі села, в котрих Москалї і Українцї живуть побіч себе від непамятних літ, а помимо того не мішають ся з собою і розмовити ся одні з другими не можуть. Українцї є зовсім окремим славянським племенем, що ріжнить ся від инших славянських племен питомою будовою цїлого тїла і своєрідними звичаями та обичаями. Українець в супротивности до Москаля є більше мягкий і щирий; сонце полудневої землї (Москалї живуть переважно на півночи) зробило його лагідним, гостинним і чутливим. Він є музикальний, незвичайно мрійний і поетичний, дюблячий приємности, забави і танцї. Йому в головній мірі завдячує Росія свою музику, поезію і народні пісні.

Редакція „Свободи".

НОВИНКИ.

СЕ ТЕЖ ГЕРОЇ.

Дня 11. с. м. привезено до Ню Йорку сїм вагонів анґлїйського золота на загальну вартість 40 мілїонів долярів. Сї мілїони то частина заплати американським фабрикантам за доставлену Анґлії і її союзникам амуніцію. Коли се золото звожено автомобілями до державної скарбниці, один робітник (Німець з походженя), який вже довший час був стало занятий в „Амерікен Експрес Ко." (ся компанія занимала ся перевозом сього анґлїйського золота), заявив свому „босови": „Я волію стратити у вас роботу, ніж доторкнути ся своїми руками того золота, яке є сплямлене кровю моїх земляків". По тих словах відвернув ся з погордою від наладованих золотом скринь і пійшов домів.

А ось другий подібний случай: В славній швайцарській здоровляній місцевости Аррос перебуває під пору (так доносить телеґрама з Ціріху під датою 11 серпня) кількасот анґлїйських капіталїстів і аристократів на лїтнім відпочинку. Між тими панами знайшов ся також один анґлїйський конзуль, стаціонований в Італії. Сей добродій замовив минулого тижня виставний обід, аби погостити своїх знакомих і приятелїв з нагоди одної з побід італїйської армії. Зійшло ся на сей пир коло 250 анґлїйських, італїйських і французьких пань та панів. Коли гостї у великій ґотелевій їдальні засїли до приготованих столів, явила ся між ними нечайно начальниця ґотелевих кухарів (Тиролька з походженя) і заявила грімко, що вона не буде варити для ворогів своєї вітчини, а особливо для Анґлїйців. Гостї відійшли домів голодні.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ У ЛЬВОВІ.

Дня 7. м. м. відбув ся у Львові перший український концерт, про який знаходимо таку згадку в „Новім Слові" ч. 15 з м. м.:

Все живий і рухливий, хоч сильно здекомплєтований академічний хор „Бандурист" при співучасти п. Ол. Парахоняківної і п. М. Маслюка пригадали українській громаді давні ясні дні.

Саля „Народного Дому" (де ще так недавно господарювали „русскіе") виповнена по береги публикою. Всі місця, партер, балькон, проходи, навіть коридор поруч салї заповнені. А декілька соток мусїло відійти з нічим, бо не тільки не було білєтів, але й ніде ніякого місця. Публика найріжнороднїйша: інтелїґенція, робітники, військові, навіть селяни із подальших сїл.

Дівчата в народних строях. З балькону над естрадою звисають стяги: українські, австрійські і німецькі.

На естраді являєть ся хор „Бандуриста". Проносить ся по салї могутня пісня Вахнянина „Урра, у бій!", а відтак чергують ся по собі виступи „Бандуриста" („Чорна ріля ізорана..." Ст. Людкевича, „Над гори, до хмар!" Ден. Січинського), із виступами мішаного хору („Лічу в неволї..." Ден. Січинського і вязанка народних пісень Анатоля Вахнянина) та із *сольо-співами* п. Маслюка („Молїтесь братія, молїтесь" і „Безмежнеє поле" М. Лисенка) і п. Парахоняківної („На городі коло броду" М. Лисенка і „Ой, вербо!" Ст. Людкевича).

Програма уложена дуже вдачно. В цїлости *концерту* немов чуєть ся дві струї: струя болю і смутку, понурий і до смерти сумний настрій минулого і кровава дійсність теперішности — та струя віри, палких закликів до бою й надії на красшу будучність.

Виконанє програми надзвичайно добре, коли зважити коротність приготовань і, як вже згадано, здекомплєтованє хорів. Також солїсти дуже гарно й повно виконали свої точки, а п. Парахоняківна була примушена ще й до надпрограмових співів.

Дуже вміло проводив хорами п. В. Недїлка. Належить ся повне признанє і подяка Вп. п. Дарії Старосольській, п-ні Гуглевичівній, учасникам хорів та всїм впорядчикам концерту.

Одвітну промову на концерті виголосив п. Степан Чарнецький, теперішний співредактор „Нового Слова".

Його промову — зміст пережитого й перебутого та сподїваного — подаємо в цїлости:

„По днях мовчанки глубокої як могила, по днях слїз, тих мужеських слїз, яких ніхто не видів, лиш чорна ніч — сходимо ся знова у своїй хатї.

Десять місяців кервавилась українська душа, десять місяців томилась наша бідна думка, десять місяців мовчало українське слово. Хиба тихі розмови, що стелили ся по стінах тюремних мурів, хиба лише відірвані слова, що губили ся за етапними конвоями, йдучими в далеку сибірську дорогу і лиш тільки відгомони стонів, які залїтали до нас від карпатських прогалин, від тих, що гинули солодкою смертю за рідний край — були живим доказом, що хоть нам „не дозволено воєнною цензурою" — ми будемо жити!

Ми були одні, що на жертвенницю війни поклали всьо, що мали. Бо для нас в борбі з царатом не могло бути сумнївів, хитань ні подвійних „орієнтацій".

„Ми просто йшли, у нас нема слїду неправди за собою..."

І тепер нас ніщо не заставляє „до ревізії передвоєнної програми", а послїдні події заставляють український народ на тім пості, на якім він станув в годину перших огнів!

Ще не перешуміла понад нами буря. Там на сході Львова дрожать українські села, трівожно заслухані в отсю мельодію шрапнелїв, там на сході Львова валять ся українські церкви, горять хати, ростуть нові могили...

А за боєвою лінією виходять з сїл незабутні етапні конвої, йдуть довгі і сумні хороводи „непоправних мазепинців", йдуть в далеку, невідому дорогу, в далеку студену Сибір, над чужі непривітні береги Оба і Єнісея — йдуть за те, що вірили в свого Бога!

Ми знаєм, яких від нас ще треба жертв і на жертви ми готові!

Тому нинїшні сходини то не сьвято радости, а перегляд українських сил, перегляд тих, що заховали ся перед оком царської служби, тому нинїшні сходини то не сьвяточний празник, а передмобілїзаційні збори українського Львова!

„Нас мало нині, але сила
лежить у правді наших дум",

— *лежить* у тім запалї, з яким український народ зірвав ся до борби — *лежить* у тім сьвятім огни, з яким наші Січові Стрільцї вдирали ся на верхи Маківки — *лежить* у тій незахитаній вірі, з якою ми йдемо далї на стрічу золотому Сонцю волї — на стрічу тій ясній годині, у котрій в лунї пожарів і над потоком крови — встане вільна Україна!"

БЮРО ДЕЛЕҐАЦІЇ ЗАГАЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ.

НАРАДА В СПРАВІ ПІДГОТОВАНЯ СОЙМУ.

Отсим маю честь запросити Вп. Представителїв **ВСЇХ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ, ІНСТИТУЦІЙ, ПАРТІЙ І РЕДАКЦІЙ** на нараду в справі підготованя Українського Сойму в Америці. Нарада відбудеть ся у вівторок **ДНЯ 31. СЕРПНЯ В НЮ ЙОРКУ В АРЛЇНГТОН ГОЛ** (мала саля засїдань) під ч. 23. Ст. Маркс Плейс (побіч Астор Плейс) о год. **7.30 ВЕЧЕРОМ.** Ті Вп. Отцї і Панове, що рішать ся взяти участь в нарадах, зволять повідомити про се Бюро Делєґації З. У. Ради, 83 Ґранд Стр., Джерзи Сіти, Н. Дж. З огляду на вагу справи надію ся, що на нарадї явить ся поважне число делєґатів усіх українських організацій і зпоміж них удасть ся вибрати міжпартійний Соймовий Комітет.

Др. С. ДЕМИДЧУК,
делєґат З. У. Р.

Українські Січові Стрільцї.

СТЕЖА ДО ФЕЛЇЦІЕНТАЛЬ.

(ВІД ВЛАСНОГО ВОЄННОГО КОРЕСПОНДЕНТА).

(Право передруку застерігає собі автор).

Грудневий погідний ранок. Зійшло сонце та осьвітило поораний ґранатами Бескид.

Осьма година зрана. Стрілецька сотня Вітовського надходить до села Карльсдорфу на полеву сторожу.

Сейчас порозсилав сотник стежі в ріжні сторони.

Четар Іваненко проводив стежі, що мала 30 людий і йшла до Фелїціенталь.

Мене приділено до сеї стежі.

Наш гурт розтягнув ся довгим гусаком. Сніг глубокий і тяжко робити в нїм дорогу через лїси, через стрімкі гори. Тож ідемо один за другим, щоби лекше було.

Сонце зняло ся вже високо, а ми все ще йдемо і нігде не стрічаємо Москалїв. На право від нас ревуть гармати і гомін котить ся горами та громом гуркоче.

Коло третої години сполудня зійшли ми вкінци з гір на долину, де розстелило ся село Фелїціенталь.

Сонце хилило ся вже до заходу. Четар Іваненко оставив половину Стрільців у лїсї, а з половиною пійшов у село.

Перед селом було з 500 метрів чистого непорослого поля, вкритого білим

сінким снігом. Обережно підійшли ми до села. Люди дуже втішили ся нами, повиносили молока, масла і хліба. Але ми не могли скористати з людської гостинности, бо четар довідав ся, що перед хвилею пійшла з того-ж села російська стежа в той сам ліс, з котрого ми тільки що вийшли.

Ми утворили сейчас розстрільну і пустили ся через поле до ліса.

Підійшли вже на яких 40 кроків під ліс, як відти залескотіли стріли. Ми впали сейчас долів та розпочали сильний огонь в напрямі корчів, зпоза яких упали стріли.

Незабаром з ліса почали висувати ся чорні постаті та втікали до села. Вони бігли трохи на екіс, але все таки ми відтинали їм бодай в части дорогу.

Ми розпочали ще скорший огонь і небавом кількох козаків покотило ся на землю. Решта стала ще дужше втікати. Ми закричали:

— Піддай ся!

На се двох козаків стало і кинуло кріси. Один наш вістун підняв ся з землі і з наложеним на кріс багнетом підійшов до них. Вони не були ще вповні рішені, чи піддавати ся, чи ні. Один держав ще в руці револьвер. Але на зазив нашого вістуна, щоби піддали ся, сказав до свого товарища зрезигнованим голосом:

— Та що, піддаймось! — і відкинув револьвер.

Трох козаків лежало на снігу, два піддали ся, а решта вже зникла у селі.

Ми перестали стріляти і підійшли до полонених. Вони скидали з себе реміну оружя і роздавали поміж нас. Шаблї, пістолети з ручками, викладаними сріблом, льорнетку, револьвер, — все те роздали поміж наших та ще жалували, що не мають із собою коний, а то були би нас усіх красно обдарували усім добром, яке мають заховане в сідлах своїх коний.

Ми пустили ся в дорогу з поворотом. Вийшли в ліс та стали спинати ся в гору.

Сонце вже зайшло і темнота залила гори. По лїсах, горах і дебрах царювала глубока тишина. Гармати вже не гули. Все затихло. Місяць виринув на небі та осьвітив наші прекрасні Карпати, покриті тепер снігами. Ліс наче нащурив ся і шептав щось таємними устами.

Полонені козаки ішли якісь задумані. Оба походили з Кубанщини.

Зразу якось неохочо говорили, але згодом втягнули ся в загальну розмову.

— Ми не козаки — казали вони з якимось сумом. — Ми не козаки, бо так легко піддали ся. Як би ми були знали, що вас тільки 15, то були би ніколи на сьвіті не піддали ся. Нас було там одинайцять.

Дуже дивували ся, як ми могли зайти їх з заду, від того села, з котрого вони перед хвилею вийшли. Як почули наші стріли, то гадали, що ми з ліса на них стріляємо і тому так необережно вибігли з корчів, майже просто на наші стріли.

Котрийсь Стрілець спитав козака, чи у него є жінка.

— А там котрийсь по заду несе її — відповів козак, показуючи на сего, що ніс його шаблюку.

На нашу просьбу заспівали вони кілька українських пісень, між иншими „Козак виїзджає".

Пізно в ночи вернули ми до Карльсдорфу та завели полонених до сотника. Відтак двох наших повело їх до бригади.

Написав Вінусс.

Відень, 24. мая 1915.

Павло Грабовський.

КАЙДАНИ ПЕРЕТЛІЛИ.

Він скутий був; залїзо пов'їдалось
Йому до ніг;
Розбити їх, щоб з тіла поскидалось,
Давно вже-б зміг.
Так ні! Все ляк і туга в його зорах,
Як і колись,
А руки й раз, щоб скинути той порох,
Не піднялись.
Він нарікав, не пробуючи сили,
На цілий сьвіт;
Не знав, що вже кайдани перетліли
Від довгих літ!

СПРОСТОВАНЄ.

В рекордовім звіті за місяць липень с. р., котрий був поміщений в 94 числі „Свободи", між членами суспендованими від. 99-го замісць Цюпа Петро, оголошено Цюпа Яким. Яким Цюпа остає членом, а Петро Цюпа зістав суспендований.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 21. серпня 1915 р.

М. Угорчан, г. рек. секр. У. Н. С.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що Бр. св. Димитрія, відділ 2 У. Н. Союза в Мт. Кармел, Па. і Братство св. Юрія, від 79 У. Н. Союза в Маерсдейл, Па., зістали з днем 21 серпня 1915 р. відсуспендовані згідно з приписами статута Укр. Нар. Союза. З нинішним днем відділам 2, 79 і членам сих відділів зістали привернені всі членські права, до котрих вони були управнені перед суспендованем.

Макаду Па., дня 21 серпня 1915 р.

Д. Капітула, гол. предс., У. Н. С.
М. Угорчан, г. рек. секр. У. Н. С.

РОДИМЦІ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ПОВАЖНО ВПЕРЕД!
ПОВАЖНО ВПЕРЕД!

Перший декляматорський вечерок в з приводу отвореня чит. „Просьвіти" відбуде ся

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29. СЕРПНЯ С. Р.

в церковній гали Dolman & Hickory Sts, St. Louis, Mo.

Програма:

ЧАСТЬ I.

1. Вступне слово .... о. В. Уляницький
2. Репрезентація читальні .... п. В. Колодій
3. „Розбудилась Русь", ... хор мішаний
4. „Думи мої", декламація .... п. В. Свистун

ЧАСТЬ II.

1. „Чого нам потреба", промова .... п. Ів. Хома
2. „До Основяненка", декламація .... п. Ст. Макара
3. „Помарніла наша доля", сольо ... п-на П. Валевська
4. „Катерина", декламація .... п-на А. Солима
5. Монольоґ .... п. В. Свистун

ЧАСТЬ III.

1. „Лемківщина й її народ", промова .... п. Ст. Макара
2. „Суботів", декламація .... п-на К. Посипанківна
3. „На беріжку у ставка", ... хор мішаний
4. „Сучасний моноток України", декл. ... п. Ів. Микитів
5. Монольоґ .... п. В. Свистун

ЧАСТЬ IV.

1. „До мертвих і живих", декламація .... п. В. Колодій
2. „Розрита могила", декламація ..... п-на К. Колодій
3. „Боже великий", гимн .... хор мішаний
4. Кінцеве слово.

Тож горніть ся громадяни із Ст. Люіс та околиці на сей вечерок та зложіть добровільну жертву вдовам та сиротам покривджених війною. 99

КОМІТЕТ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСЬВІТИ".

ПОЗІР! ПОЗІР!

УКРАЇНЦІ З ДІТРОЙТ, МІШ.

В НЕДІЛЮ, 29. СЕРПНЯ 1915 Р.

в „Домі Польськім" при Forest і Chene ул. (East Side) заходом „Української Народної Ради" зістане відограна комедія-опера в 2-ох діях і 3 відслонах Ів. Котляревського п. з.

„НАТАЛКА ПОЛТАВКА"

ДІЄВІ ОСОБИ:

Наталка, українська дівчина ...... п-на С. Королишин
Горпина Терпилиха, її мати ...... п-на М. Королишин
Петро, любовник Наталки .... п. Дм. Атаманець
Микола, дальший своя́к Терпилихи ...... п. Ос. Філяс
Тетерваковський, возьний, жених Наталки .... п. Вас. Пахолок
Макогоненко, сільський виборний .. п. Евг. Королишин

Режісер: п. ДМИТРО АТАМАНЕЦЬ.

Весь дохід з представленя призначений на фонд „Визволеня України".

ЦІНА МІСЦЬ: Крісла I-рядні по 50 цнт.; II-рядні по 35 цнт.; III-рядні по 25 цнт.

Початок точно о год. 7.30 вечером.

Просить ся усердно о численну участь, через що збільшимо стан каси фонду „Визволеня України".

ЗА ВІДДІЛ:
98-99 А. Блащук, рекорд. секретар.

Вже вийшла з друку дуже весела оперета в 3-ох діях

ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

написав Антоній Ів. Нагорянський.

Ся книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.

Шліть замовленя враз з належитостю до:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертає ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лиш то, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаємо увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленє до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1 і пів цента за кожде слово за одноразове поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

ДОБРА ЗАРЯДЧИНЯ ДОМУ, знаменита кухарка, лагідного успособленя, інтелїґентна, пошукує сейчас посади у сьвященика. Ласкаві зголошеня просить ся слати на адресу: Н. Н., % „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 98—100

ПОТРІБНО 5 ДІВЧАТ до домашньої роботи. Платня $5.00 і $6.00 тижнево. НА ПРОДАЖ 64 акрів з цілим урядженєм $4.500; дім на 7 кімнат $1.800. Голоситись: W. P. Skromak, 419 Hudson Ave., Rochester, N. Y. 97—99

НА ПРОДАЖ ПЯНО в зовсім добрім стані. Ціна $35.00. Голоситись під ч. 33 Hudson St., Jersey City, N. J., II-ий поверх, фронт. 98-99

ПОТРЕБА УКРАЇНКИ, що вміє добре читати і писати по українськи, а також стенографовати і тайпрайтовати по англійськи. Рефлектуючі на ту посаду зволять написати на понизшу адресу власноручне письмо, подаючи свій вік, досьвід і услівя. Narodna Wola, 524 Olive St., Scranton, Pa. 97—99

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКР. НАР. СОЮЗА.

ЧИТАЙТЕ! ВАЖНЕ! ЧИТАЙТЕ!

Коли хочете отримати зовсім за дармо „Русько-англійський тлумач" з котрого можна дуже скоро вивчитись англійської мови, книжку „З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ" з котрої все довідаєтесь про теперішну війну, або книжку „ЧОРНОЇ МАҐІЇ" з котрої довідаєтесь про дуже богато чародійних таємниць і з котрої можете мати добру користь, то пишіть до мене залучаючи кілька почтових стемпсів на пересилку близших інформацій і цінника таємничих книжок. Адресуйте: 99-101

W. H. Miller,
298 Fountain St., Winnipeg, Man. Canada.

КОЖДИЙ ЧЛЕН „УКР. НАР. СОЮЗА" АБО ПЕРЕДПЛАТНИК „СВОБОДИ"

наколи пришле 10 адресів своїх знакомих, до котрих „Свобода" не приходить, а хотіли би „Свободу" читати, отримає

ДАРОМ

РАХУНКОВУ КНИЖОЧКУ,

дуже практичну до обчислюваня всяких рахунків, вона є пожиточна так для бізнесменів як і для робітників.

Присилайте адреси до:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВСЯЧИНА.

ПАМЯТЬ ВЕЛИКИХ ЛЮДИЙ.

Один фільософ твердив, що память є головною прикметою геніїв. Се занадто загальне твердженя, але справді память звичайно помагає творчости. Ліней мав надавичайну память назв, а также Дарвін. Природознавець до Кодоль оджержав в школі нагороду, бо знав на память перших шість пісень латинської епопеї Енеїди.

Не треба однак думати, що память є тесаме, що талан або геній, бо часто стрічаємо людий, що дуже докладно памятають дати, імена і числа. Память великих людий не обіймає дрібниць, лише цілість певної науки чи знаня. Деякі великі люди зовсім не відзначали ся памятю, як наприклад: Нютон, Кант і и. Моцарт мав дуже добру память до пісень і тонів, а Бісмарк до місцевостий і виразів лиця у людий. Коли по десяти літах по першім своїм побуті приїхав Бісмарк до Петербурга в 1873. році, то хоч в межичасі він зорганізував німецьку державу і занятий був справами, які змінили вигляд Европи, — пізнав згаданого другого побуту в Петербурзі він розмовляв з людьми про ті справи, про котрі він говорив підчас першого побуту, чим дав доказ, що памятає розмову серед 10 літ. Гамбета знав імена всіх членів республиканської партії у Франції і в Альжирі та памятав докладно число голосів, котрі віддано при виборах в ріжних сторонах Франції.

РУТЕНСЬКА ВДАЧА.

Наші Рутенці мають вже таку вдачу, що тоді жалують, коли вже запізно.

Тоді добрий чоловік у них, коли його нема.

Кождий ніп у них деришкіра за житя, а по смерти зістає мучеником за віру Христову і великий добродій, патріот.

Тоді всекують дім, коли вже згорить.

Тоді вписували би ся до організації, коли вже за старі і жадна орґанізація не хоче їх приняти.

До тої роботи беруть ся, котрої не потрафлять робити.

Пхають все ніс не до свого діла. Ідуть там, де їх все бють.

Ненавидять тих, що повинні любити з цілого серця.

Накидають ся на тих людий, що для них роблять добро.

Братають ся з тими, що для них є ворогами.

Читають такі книжки, що їх впроваджують в блуд.

Дають свої центи там, де на них пішло ярмо.

Просять тих, котрим повинні розказувати.

М. Саландра.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКР. НАР. СОЮЗА!

Пошукую своєї жени Анни Піхоцької, літ 19. Вона походила з Липиці горішної, повіт Рогатин, Гал. Перебувала в Рочестер через півтора року. Відійшла від мене ще 22-го червня і доси не маю про ню ніякої відомости. Вона сама, або хтоби її пізнав, нехай ласкаво зголосить ся на адресу:

Stephen DANYLYSHYN,
74 Nassau St.,
Rochester, N. Y.

Хто її відшукає дістане $10.00 нагороди.

ПОТРІБНО ЛЮДИЙ до науки голярства, без згляду на їх вік. Місце можете дістати по 4—6 тижнях. Станьте своїм власним паном і отворіть голярню. По дальші інформації пишіть до: Nossokoff Barber School, 1202 Penn Ave., Pittsburgh, Pa. 84в—

ФАРМИ готові і землї під фарми на легкі сплати тільки у нас найтанше купите! Пишіть до: GEO. SENIUTOWICZ & CO., 66в102
648 N. Racine Ave., Chicago, Ill.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують? Ми вишлемо Вам даром.

Пишіть на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА! СКЛИКУЙТЕ ВІЧА В СПРАВІ ВОЄННОЇ ЗАВЕРУХИ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ!

ВАЖНА НОВІСТЬ.

КАТАЛЬОҐ ПІД НАЗВОЮ:

„ЗБІРНИК СИЛИ, ЗДОРОВЛЯ І ДОВГОЛІТЯ"

друкований в рідній українській мові, небавом вийде з друку. Вишлемо даром кождому, що пришле свій адрес.

MINNESOTA CHEMICAL MFG. CO.
St. Paul, Minn.

ПОЗІР! Одинока школа механіків, шоферів в польській мові. На літо отвирається сезон автомобільовий. На що Вам оставати без праці, коли можете заробити $15 до $30 як шофер. Наша школа дає комплетний курс, який тревае 4 тижні. Наука в день або в ночи. Ґвварантуємо лайсенси. Кошт $15

International School of Automobile Engineers, 88-111
147 E. 40th St., New York

РУСЬКИЙ ЛЇЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ.

(Старокраєвого християнського лікаря.)

Се лічниче заведене має вже вироблену славу. Спеціяльно лічать тут застарілі жолудкові недуги, як також перестуджене, запалене легких і другі внутрішні недуги, епілепсію і секретні недуги мущин і женщин. Цілковито вилічую з ревматизму, пухлини і ран, лишаї і скірні викиди. Ліки виробляють ся під доглядом лікаря і з вибраних віл привезених зі старого краю. Лікар говорить по руськи. 25-

Інститут отворений що-дня від рана до 7-ої вечером і виключаючи неділь.

Dr. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 58th Str., New York, N. Y.
Betw. 1st Ave & Ave A.

ПОДАЮ ДО ВІДОМА УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ, ЩО

1) Я є українським християнським лікарем, котрий говорить по українськи;
2) Я лічу медично і хірурґічно недуги як: слабости ушний, носа, горла, очий, легких, серця, жолудка, нирок, викиди шкірні, нервові слабости, гемороїди і секретні недуги мущин і полові женщин.
3) Я не є лікарем з медичної клініки або інституту, ані я не зву себе професором, які звичайно роблять бизнес через тлумачів (такий титул може хто небудь уживати в Америці і він не має ніякої вартости), але з огляду на мою численну практику в многих шпиталях, я є в силі дати Вам можливо найліпшу опіку і пораду.
4) Уділюю охотно відповіди на всякі запити кождому, хто до мене зголосить ся або напише: 96—

Dr. JOHN SMITH, Jr., 304 E. 14th St., New York, N. Y.

Офісові години: від 9-ої до 1-ої в пол. і від 6-ої до 8-ої вечер. В неділі: від 9-ої до 2-ої в пол.

КОПАЛЬНЕЮ ЗОЛОТА Є БЕЗПЕРЕЧНО НАШІ ФАРМИ. Чорна подільська земля. Три рази в році жнива. Вітчина „строберів", винограду та полудневих ярин. Три стації зелізнові, школа, почта, електричне осьвітленє, трамвай (стріткара) в місци. Біля великого портового міста. Даром пасовиска і матеріял. Пишіть до: United States Colonization Co., H. Kurdydyk, zawidatel, Bowers-Hill, Va. 95—106

ХТО ХОЧЕ МАТИ свій або своїх родичів портрет на полотнї, великий 20x16 цалів, котрий можна мити водою, нехай зголосить ся або напише по інформації і ціну; маємо також портрета Тараса Шевченка на полотні, великі 24x20 ц., ціна один долар. Книжки до читаня, молитвенники, Кобзарі, „Українські Музи", книжки о теперішній війні, календарі і всякі инші. Катальоґ даром. Пишіть на адресу: 76

RUSKA KNYHARNIA,
im. T. Szewczenka
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ЗОВСІМ ДАРОМ ВИШЛЕМО КОЖДОМУ ХТО ПРИШЛЕ СВІЙ АДРЕС. КАТАЛЬОҐ КНИЖОК, МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ, БРИТОВ, ГОДИННИКІВ І Т. И. ПИШІТЬ ДО:

ЗАГАЛЬНА КНИГАРНЯ,
396 Frontenac St., MONTREAL, CANADA

ПОЗІР РОДИМЦІ! Виробляємо ҐЕРДАНЦІ з кораликів до годинників з гербом України. Ціна одного ґерданця без годинки 2 доляри, з нікльовим ґварантованим годинником 3 доляри. Маємо також коралики у всяких кольорах, ціна 25 цнт за один бонч. Адресуйте: RUSKIJ BAZAR, 168 E. 4th Street, New York, N. Y.

ЛІКИ! Я ПОКРЕДИТУЮ ВАМ $4.00

коли Вам долягають нестравність, кваси в жолудку по їдженю, нервове розстроєнє, слабість серця, дрожанє тіла, заворот голови, умлїванє, остуда ніг, брак енерґії, сили, боязливість, бите серця, болї під лопатками, коли задля болю не можете лежати на лівім боцї або плечах, катар, кашель з флегмою, водяне розвільнене, млїсти, відхід з кишок, затвердженє, пишіть по лік № 10 а я вишлю Вам сейчас пачку ліків вартости $5.00, яка вистане Вам на 50 днів. Коли по зужитю сих ліків Ви вповні будете вдоволені і раді з відзисканого здоровля, сили, енерґії і животности, доброго апетиту і доброго травленя, тоді прошу заплатити мені ще $4.00. В противним случаю, Ви мені нічого не винні.

РЕВМАТИЗМ. Пішліть $1.00 за $5.00 пачку ліків № 14. Коли Вам поможе, доплатіть мені ще $4.00.

АСТМА. Не дусіть ся від кашлю! Не терпіть ще другу ніч, але пішліть $1.00 за $5.00 пачку (на 30 днів). Коли вдоволені, доплатіть $4.00. Поміч в 5 минутах запевнена. Жадайте ліку № 99.

Коли Ви хорі, жадайте ліку сейчас. Коли треба більше ліків як один, то пришліть $1.00 за кождий лік. Для людий живучих в Ню Йорку не даємо сих ліків на пробу. Звертайте увагу на те, яке число ліку жадаєте. Пишіть по другій стороні листа.

Адресуйте: 99

A. OWENS,
505 W. 168 St., Box 939, New York, N. Y.

ВОЛОСЄ

відросте Вам назад через застосоване наукової методи. ДЛЯ МУЩИН І ЖЕНЩИН БЕЗПЛАТНО.

До лїченя.

Чи Вам випадає волосє? Чи Ви посивіли зі старости? Чи вони занечищені і липкі? Чи маєте порпліі і чи свербить Вас скіра? Чи Ви з лисі, чи доперва вочинаєте лисіти?

Коли Ви терпите котру з вимінених недуг, то не зволікайте, але старайтесь запобічи сему. І замовіть собі ілюстровану книжку в руській мові під заг.:

„ПРАВДА О ВОЛОСЮ".

яку написав один з європейських спеціялістів. Ся книга обнимає слідуючі розділи:

Чудеса з волосєм. Будова волося і тімени. Причина випаданя волося і лисеня. Як забезпечити здоровий і гарний поріст волося. Спосіб, яким можна відзискати волосє в 6-ох тижнях. Сиве волосє. Борода. Письма з признанями вдоволених пацієнтів.

Третий тиждень

БЕЗПЛАТНА КУРАЦІЯ.

Шестий тиждень.

Упевняємо Вас, що наш власний лік званий: Кальвакура запобігає випаданю волося, нищить порплі і усуває сверблене скіри, змітцнює і спричинює новий поріст волося. За 10 центів сріблом або почтовими марками, вишлемо Вам доляровий лік КАЛЬВАКУРА № 1 враз зависше згаданою книжкою: ПРАВДА О ВОЛОСЮ. Витніть се оголошенє і зашліть до нас враз з своєю докладною адресою, залучаючи 10 центів до: UNION LABORATORY, Box 501, Union, N. Y.

....

UNION LABORATORY,
Box 501, UNION, N. Y.

Залучаю 10 цнт. на пересилку і прошу вислати мені сейчас Вашу долярову КАЛЬВАКУРУ № 1. і Вашу книжку: „Правда о волосю".

(Долучіть се до Вашого замовленя).

20 ГАРНИХ ПРЕДМЕТІВ ДАРОМ. ◎ 14 K GOLD FILLED ГОДИНКА $5.25

ВЕЛИКА ЛЇТНЯ ПРОДАЖА ЗОЛОТИХ ГОДИНОК ПО ЗНИЖЕНИХ ФАБРИЧНИХ ЦІНАХ. Незвичайна нагода для всіх. ЛИШ ПОДУМАЙТЕ! ЗА $5.25 купите тепер у нас елеґантну новомодну 14 K GOLD FILLED ГОДИНКУ з верком сьвітової слави і з 20-ЛІТНОЮ ҐВАРАНЦІЄЮ. Щоби розпродати їх якнайбільше, дамо кождому хто пришле нам свою адресу, СИХ 20 ДУЖЕ ҐАРНИХ ПРЕЗЕНТІВ ДАРОМ. Чудову каперу, перстень, ножик кишенковий, голярську бритву, пасок, милярку, пензель, зеркальце з гребінем, причіпку до годинки, 32 кал. пістоль, фонтенове перо, брошку з купідом, шпильку до краватки, шпильку до маншетів і дармовис. ПІШЛІТЬ НАМ ЛИШ СЕ ОГОЛОШЕНЄ і 25 центів задатку а ми вишлемо Вам сейчас годинку враз з дарунками. Коли по одержаню їх будете вдоволені, заплатите решту. СІ ГОДИНКИ Є ҐВАРАНТОВАНІ НА 20 ЛІТ а на случай їх зіпсутя, ми їх направимо або вимінясмо безплатно. ТОМУ КУПУЙТЕ ВПРОСТ ВІД НАШОЇ СОЛІДНОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ КОМПАНІЇ а дістанете добру годинку і гарні дарунки. Невдоволеним звертаємо гроші. (З Канади треба висилати цілу належитість враз з замовленєм). Пишіть сейчас і адресуйте так: 99-100

AMERICAN JEWELRY COMPANY, Dept. B105., ST. LOUIS, MO.